

Ureja uredniški odbor — Glavni in odg. urednik Dušan Rebolj — tel. 20-71, lok. 251 — Tisk in klišeji CP »Gorenjski tisk«

Sava

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANJ

KRANJ, SOBOTA, 15. MAJA 1965

LETO IV. — 11/12 ŠTEVILKA

Proizvodnja zaostaja za planom

Pred zaključkom redakcije današnje številke našega lista smo se pozanimali tudi o gibanju proizvodnje v prvi polovici tega meseca. V desetih delovnih dnevih do vključno sobote, 15. maja smo naredili 420,3 tone izdelkov ali po 42.034 kilogramov na dan. S tem zaostajamo za kumulativnim planom po desetih delovnih dnevih za 13,5 tone izdelkov ali dnevno za 1,35 tone izdelkov.

In zaloge surovin? V soboto, 15. maja smo imeli v skladišču še 25,8 tone naravnega kavčuka, 82,1 tone sintetičnega kavčuka, 80,5 tone saj, 10,8 tone korda in 52 ton žice. Kakor vidite, živimo takorekoč iz rok v usta, saj zaviš redna proizvodnja vsak teden od tega, ali bodo prišle napovedane pošiljke naravnega kavčuka in korda pravočasno ali ne!

Več o proizvodnji v maju berite v naslednji številki!

Razpis za vpis novih učencev v poklicno gumarsko šolo

Gumarski izobraževalni center tovarne gumijevih izdelkov »Sava« v Kranju sporoča vsem bralcem našega lista, da

RAZPISUJE

vpis novih učencev v poklicno gumarsko šolo za šolsko leto 1965/66.

Sprejeti učenci se bodo izobraževali in usposabljali dve leti v POKLICNI GUMARSKI ŠOLI za enega od naslednjih poklicev:

- PRIPRAVLJALEC POLIZDELKOV
- IZDELOVALEC TEHNIČNIH IZDELKOV
- IZDELOVALEC PRESANIH IZDELKOV
- IZDELOVALEC PNEVMATIKE

Po uspešno zaključeni poklicni šoli lahko absolventi nadaljujejo šolanje na tehniški šoli — gumarski odsek za zaposlene v Kranju in si pridobijo poklic gumarskega tehnika. Diplomanti gumarskega odseka tehniške šole pa imajo tudi možnost za šolanje na gumarsko-tehnološki smeri Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani ter si pridobijo poklic inženirja gumarske tehnologije. Gumarski izobraževalni center izplačuje svojim učencem v poklicni gumarski šoli redne mesečne (Nadaljevanje na 2. strani)

Izvolili smo polovico članov naših organov upravljanja

- Letošnje volitve v organe upravljanja so za nami. Minula sredo, 12. maj bo za naše delavsko samoupravljanje spet nov mejnik,
- saj pričena svojo neposredno samoupravljalno delo spet okrog devetdeset članov kolektiva. Volitve so potekale hitro, brez zastojev. Le razmeroma precejšnje število neveljavnih glasovnic daje slutiti, da ponekod volilni odbori niso dodobra sproti seznanjali svoje volivce, kako je treba glasovati, da so glasovnice veljavne!

Zaradi preglednosti navajamo nove člane delavskega sveta podjetja oziroma delavskih svetov ekonomskih enot posamično za vsako ekonomsko enoto, kjer so letos volili, posebej!

VALJARNA I: Udeležba 97,83 odstotna, veljavnih glasovnic 42 za delavski svet podjetja in 40 za delavski svet ekonomske enote ter neveljavnih v prvem primeru 3, v drugem pa 5. V delavski svet podjetja je bil izvoljen **FRANC POLJKA**, v delavski svet EE pa so bili izvoljeni: **Janko Lončar, Drago Bulič, Ivan Žbogar in Peter Fende.**

STISKARNA: Udeležba 91,89%, za DSP veljavnih 59 in 9 neveljavnih glasovnic, za DS EE pa veljavnih 62 in neveljavnih 6 glasovnic. V DSP je bil izvoljen **JANEZ SUŠNIK**, v DS EE pa so bili izvoljeni: **Franc Košnik, Stane Vovk, Ivan Podakar in Urška Klepac.**

PNEVMATIKARNA I: Udeležba 90,91%, za DSP veljavnih 100 in nič neveljavnih glasovnic in za za DS EE veljavnih 100 in nič neveljavnih glasovnic! V DSP je bila izvoljena **NADA SOFRANIEVSKI**, v DS EE pa so bili izvoljeni **Stane Grašič, Alojz Jakše, Cvetka Kern, Jože Likozar in Anton Pavšar.**

TEHNIČNI IZDELKI: Udeležba 94,87%, za DSP veljavnih 93 in 18 neveljavnih glasovnic, za DS EE

Pred 35. obletnico ustanovitve gasilskega društva

V soboto, 22. maja ob 8. uri bo v prostorih jedilnice obrata II na Gaštelju bogat kulturni program, ki so ga pripravili v počastitev 35. obletnice ustanovitve prvega prostovoljnega gasilskega društva v našem podjetju člani kolektiva — prostovoljni gasilci. V ta namen so pripravili za današnjo številko časopisa tudi posebno prilogo, v kateri podrobneje pišejo o svojem delu, uspehih in težavah v minulem, 35 let dolgem obstoju.

Vse člane kolektiva, ki se za delo prostovoljnih gasilcev zanimajo, vabimo na prireditev!

V soboto, 22. maja bodo naši gasilci svečano proslavili 35. obletnico ustanovitve prvega prostovoljnega gasilskega društva v našem podjetju

pa veljavnih 79 in 32 neveljavnih glasovnic! V DSP je bil izvoljen **STEFAN ZUPAN**, v DS EE pa so bili izvoljeni **Ela Gregorin, Marija Levstik, Franc Podakar, Feliks Podražaj, Jože Toporiš in Ivanka Kaferle** (z nadomestnimi volitvami za eno leto!).

VALJARNA II: Udeležba 98,00 odst., za DSP veljavnih 92 in 6 neveljavnih glasovnic, za DS EE pa veljavnih 70 in 28 neveljavnih glasovnic. V DSP je bil izvoljen **JURIJ BORIC**, za DS EE pa so bili izvoljeni **Milka Oman, Franc Tavčar, Jože Puhar, Marjan Urban in Ivan Tomplak** (z nadomestnimi volitvami za eno leto!).

PNEVMATIKARNA II: Udeležba 97,49%, za DSP veljavnih 191 in 3 neveljavne glasovnice, za DS EE pa veljavnih 166 in 28 neveljavnih glasovnic. V DSP je bil izvoljen **ANTON JERMAN**, v DS EE pa so bili izvoljeni **Anton Jerman, Lojze Hribernik, Dora Gale, Stefan Kovač, Aldo Lavrenčič in Tine Rozman.**

KONFEKCIJA VRHNIKA: Udeležba 94,29%, za DS EE veljavnih 66 in nič neveljavnih glasovnic! (Nadaljevanje na 2. strani)

Delavski svet je razpravljaj o politiki zaposlovanja v tem letu

Februarja letos je delavski svet podjetja sprejel plan kadra za leto 1965. Njegovo uresničevanje poteka v skladu s potrebami v posameznih mesecih. Ekonomske enote javljajo samo tiste potrebe po novih sodelavcih, kjer bi sicer trpelo izpolnjevanje njihovih planskih nalog. To je najbolj razvidno iz pregleda števila zaposlenih v posameznih mesecih:

Stanje zaposlenih na dan	Tovarna	Gum. izob. center	Gumarski institut	Del. rest.	Trg. mreža	SKUPAJ
31. 12. 1964	1397	196	47	29	37	1706
31. 1. 1965	1397	194	48	28	37	1704
28. 2. 1965	1397	189	49	28	37	1700
31. 3. 1965	1395	199	59	25	32	1710
30. 4. 1965	1392	214	59	25	31	1721

Kakor vidite, je bilo zaposlenih v tovarni, gumarskem izobraževalnem centru, gumarskem institutu, delavski restavraciji in trgovski mreži 31. 12. 1964 skupaj 1.706 delavcev, število zaposlenih v naslednjih štirih mesecih pa se je povečalo za 15 delavcev, to je na 1.721 delavcev

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razvoj stanovanjskega gospodarstva v »Savi«

- V skladu s perspektivnim razvojem podjetja je bilo treba misliti tudi na to, ali bomo nadaljevali sedanjo stanovanjsko politiko, ki jo je čas prehitel in ni več odgovarjala sodobnim ekonomskemu gospodarjenju, temveč bi lahko dejali, da je bila do neke mere celotnemu razvoju na tem področju. V tem se stavku se dotikam nekaj vprašanj, za katera smatram, da so spričo stanja v stanovanjskem gospodarstvu aktualna in za katera bi bilo potrebno glede na specifične pogoje gospodarjenja v našem podjetju najti čisto svojo, vendar pravilno pot.

Mislil in posebni pogledi na razvoj stanovanjskega gospodarstva, ki jih razvijam, niso samo moje osebno mišljenje, temveč so bile do neke mere tudi že večkrat javno iznešene kot stališča odgovornih upravnih organov in naših najvišjih državnih voditeljev. Da ne bi ovinkaril, moram kar takoj povedati, da gre v tem primeru za spremembo gledanja in ocenjevanja razvoja stanovanjskega gospodarstva kot posebne panoge v našem gospodarskem sistemu, in da ne gre več obravnavati to vprašanje s tako imenovanega »socialnega stališča«, ki je naše čase preživelo in vnaša neskladje v naš gospodarski sistem. Življenjski

standard povprečnega Slovenca je že na taki ravni, da opravičuje določene spremembe.

Do nedavnega so skrbela za razvoj stanovanjskega gospodarstva v glavnem podjetja, ki so bila dolžna po nekaterih nenapisanih zakonih zagotavljati svojim sodelavcem udobna, in kar je predvsem važno, cenena stanovanja. Do tu je vse v redu in v skladu z našimi možnostmi in željami posameznikov. Tak sistem pa je do neke mere nespodbudno vplival na hitrejši razvoj stanovanjskega gospodarstva, saj je v glavnem dajal prednost in v načelu opravičeval izključno vezanje in uporabo sredstev, ki jih je vlagala v stanovanj-

Slavnostna seja splošnega zbora občinske skupščine

V nedeljo, 9. maja je bila v dvorani občinske skupščine slavnostna seja splošnega zbora občine Kranj, ki je bila sklicana v počastitev dvajsete obletnice osvoboditve. Seji so prisostvovali vsi člani skupščine, predstavniki družbenih organizacij, prvoborci in še drugi družbeno-politični delavci.

Slavnostni govor je imel sekretar Obk ZKS tovariš Franci Puhar. V kratkih besedah je orisal zgodovino Kranja in sam gospodarski razvoj ter vlogo kranjske komune v izgradnji socializma. Zelo velik napredek je bil dosežen v okviru gospodarstva, kjer se je tudi osnoval prvi delavski svet v Sloveniji, in sicer v naši tovarni. Orisal je utrjevanje delavskega samoupravljanja in pri tem poudaril besede, ki so bile izrečene v referatu na V. kongresu ZKS »... če ni časa za samoupravljanje, potem tudi ni časa za samega človeka in nasploh dela z njim...« Poleg tega je omenil razvoj ostalih področij kot na primer kmetijstva, stanovanjske

(Nadaljevanje na 2. strani)

20 let svobode-dela-de

Razpis za vpis novih učencev v poklicno gumarsko šolo

(Nadaljevanje s 1. strani)

nagrade in še nagrade glede na dosežen učni uspeh, povrača potrebne stroške nad zneskom 1.000 dinarjev mesečno za vožnjo v šolo in domov (to velja za učence iz kranjske okolice). Oddaljenejši učenci lahko stanujejo v domu poklicne gumarske šole, kjer prispevajo za celotno oskrbo samo svojo redno mesečno nagrado. Hkrati pa dobijo tudi delovno obleko ter čevlje brezplačno.

Za vpis v poklicno gumarsko šolo veljajo naslednji pogoji:

- uspešno zaključena osemletna šola
- zadovoljivo zdravstveno stanje
- starost med 15. in 17. letom

Vsi kandidati za vpis morajo priti v Kranj na zdravniški pregled in psihološki pregled. O tem sprejete kandidate obvesti izobraževalni center, ki tudi povrne prevozne stroške!

KANDIDATI ZA VPIS MORAJO NAJKASNEJE DO 30. JUNIJA PREDLOŽITI GUMARSKEMU IZOBRAZEVALNEMU CENTRU TOVARNE »SAVA« V KRANJU, GREGORČIČEVA 8, NASLEDNJE LISTINE:

1. lastnoročno napisano prošnjo za sprejem v šolo
2. zaključno spričevalo osmega razreda
3. izpisek iz rojstne matične knjige
4. izjavo o sklenitvi delovnega razmerja učenca po končanem šolanju s tovarno »Sava« v Kranju za dve leti, ki jo podpišejo kandidati starši, oziroma zakoniti varuhi
5. prošnjo za sprejem v dom poklicne šole, ki jo morajo podpisati kandidati starši, oziroma zakoniti varuhi

Vse podrobnejše informacije dobijo lahko zainteresirani v pisarni gumarskega izobraževalnega centra v Kranju, Gregorčičeva 8 ali po telefonu na številko 20-71, lokalna 282.

Čemu takšna skrb?

Nemalo smo bili začudeni, ko smo prišli 7. aprila na malico. Zvedeli smo, da lahko dobi vsakdo le en kozarec malinovca ali soka. Druga novost pa je bila v tem, da lahko vzame pijačo le tisti, ki stoji v vrsti le zase, ne pa tudi za svojega sodelavca, ki stoji istočasno v vrsti in čaka na topli obrok.

Kdo bo zagotovil, da pridejo pri takem režimu pravočasno na vrsto sodelavci ob pol devetih, ko je jedilnica nabito polna, malica pa traja le trideset minut. Če zapusti delavec svoje delovno mesto ob pol devetih in si gre najprej umiti roke, pride v jedilnico čez sedem minut. Pred njim je medtem v vrsti že najmanj trideset sodelavcev. Čez osem minut pride na vrsto, potem išče minuto še prazen prostor pri mizi, nato se postavi ponovno v vrsto in čaka še na malinovec. Čez pet minut pride do mesta, kjer izdajajo pijačo, ko mu odgovorijo, naj nekoliko počaka, ker nimajo nobenega kozarca. Nato se sodelavka v restavraciji odpravi iskat kozarec, jih umije ter šele potem natoči zaželjeno pijačo. Človek poje topli obrok v šestih minutah in če ima še pet minut do delovnega mesta, se zamudi z malico devetintrideset minut. Izmenski delovodja ga zaradi nediscipline kaznuje, saj pride z malice prepozno!

Kdo je v tem primeru kriv? Delavec, ki je hotel popiti malinovec ali tisti, ki se je spomnil tako poslovati?

N. N.

Delavski svet je razpravljaj o politiki zaposlovanja v tem letu

Kljub tako zmernemu zaposlovanju pa je upravni odbor podjetja na svoji 23. redni seji dne 25. marca 1965 spručo težav, ki jih ima podjetje s pravočasno nabavo reprodukcijskega materiala, med drugimi ukrepi tudi sklenil, da se ukine zaposlovanje novih delavcev v strokovnih službah, nove potrebe pa rešujejo v okviru že zaposlenih delavcev.

Glede na sprejeti sklep je OKS skupaj s komisijo za razvijanje sistema delitve osebnih dohodkov delavskega sveta podjetja izdelala predloge, ki zagotavljajo realizacijo sprejetega sklepa in jih predložila v potrditev delavskemu svetu podjetja.

Delavski svet podjetja je na 9. redni seji dne 28. in 29. aprila letos razpravljaj o predlogih ukrepov glede zaposlovanja v letu 1965 in predlagane ukrepe v celoti sprejel. Sprejeti sklepi predvsem omejujejo zaposlovanje novih delavcev v strokovnih službah, istočasno pa obvezujejo ostale ekonomske enote, da javijo potrebo po novih delavcih šele, ko izkoristijo vse notranje rezerve in možnosti.

Torej gre za ukinitve zaposlovanja novih delavcev v strokovnih službah in za omejitve zaposlovanja delavcev v ostalih ekonomskih enotah.

Sprejeti sklepi pa so naslednji:

1. Ustavi se vsako zaposlovanje novih delavcev v strokovnih službah
2. Zaposlovanje v strokovnih službah se ustavi do meseca avgusta, ko se zaposli naše študente. Glede na pogodbe o podelitvi študentskega študija letos 11 študentov in sicer:
  - na ekonomski srednji šoli 5 študentov, na tehniški srednji šoli — kemijski oddelek 2, na tehniški srednji šoli — strojni oddelek 1, na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo 2 in na fakulteti za gradbeništvo 1 študent.
3. Omenjeni sklep ne velja tudi za tiste strokovne službe, ki utemeljujejo svoje zahteve za kritje potreb v tehnični hali (kontrolorji, čistilke). Pri vsakem zaposlovanju na račun tehnične hale so ekonomske enote dolžne najprej izkoristiti notranje rezerve oziroma možnosti.
5. V primeru, da je javljeno več potreb po novih delavcih, kot pa je delavcev, ki čakajo ali iščejo zaposlitev, ima pri kritju potreb prednost tehnična hala.
6. Da bi organizacijsko-kadrovska služba lahko pravočasno krija javljene potrebe po novih delavcih, so vodje ekonomske enote dolžni upoštevati 15-dnevni rok za javljanje potreb. Krajši rok je izjemoma samo za tehnično halo.
7. Da bodo javljene potrebe po delavcih za proizvodne EE usklajene s potrebami operativnega proizvodnega plana, mora služba za organizacijo proizvodnje za vsako javljeno potrebo dati svoj pristanek, sicer OKS javljene potrebe ni dolžna realizirati. Glede pristanaka so vodje proizvodnih enot dolžni, da uredijo to z vodjo službe za organizacijo

proizvodnje, predno dostavijo potrebo organizacijsko-kadrovske službi.

Delavskemu svetu podjetja je bila istočasno predložena problematika kritja nadomestil v strokovnih službah v primeru bolezni nad mesec dni, porodniškega dopusta in odsotnosti zaradi odslužitve kadrovskega roka.

V vseh teh primerih so ekonomske enote zahtevale nadomestilo. Organizacijsko-kadrovska služba je to nadomestilo krija. Problem pa je nastal, ko se je tak delavec vrnil na delo. Zato je delavski svet podjetja sklenil naslednje:

● V primeru bolezni nad en mesec, porodniškega dopusta in za čas, ko je nekdo pri vojaki, se strokovnim službam ne daje nadomestila.

● Na predlog vodje prizadete ekonomske enote kadrovska komisija te enote razdeli delo med ostale delavce, komisija za osebne dohodke ekonomske enote pa določi delitev OD v skladu s porazdelitvijo dela.

● Ekonomska enota za to dodatno delo lahko razdeli samo to-

Ali res to ni več aktualno?

Eden najbolj aktualnih dogodkov zgodovine delovnega ljudstva je vsekakor praznik dela — 1. maj. Vsi delovni ljudje ob tem dnevu obujajo spomine na tisoče delavcev, kmetov in ostalih ljudi, ki so se borili in tudi postavili osnove za to, kar danes mi uživamo. Na ta praznik se vsi veselimo, hodimo v naravo, na skupne izlete, pohode itd. Da bi res ohranili Prvi maj v spominu, vsako leto organiziramo tudi proslave.

Letos je bila proslava za člane našega kolektiva v petek, 30. aprila v domu Franca Vodopivca v Kranju. Samoupravni organi so z razumevanjem sklenili, da se prekine delo že ob 13. uri. Na ta način so imeli skoroda vsi člani kolektiva možnost udeležiti se proslave, razen tistih, ki zaradi narave dela delovnih mest niso mogli zapustiti.

Kot ponavadi, so začeli prihajati prvi sodelavci v dvorano šele nekaj minut čez trinajsto uro. Zal pa je to prihajanje kaj kmalu opesalo in ob pričetku proslave je bilo zasedenih polovico sedežev, prve vrste pa so bile sploh skoraj prazne. Proslavo je otvoril predsednik sindikata, nato pa je stekel program, udeležba pa je ostala nespremenjena. Opazili pa smo lahko, da so nekateri nestrpnosti celo med samim programom zapuščali svoja mesta in odhajali iz dvorane še pred 14. uro.

Mogoče se vam to pisanje ne zdi omembe vredno, saj se ravnamo po svoji tradiciji, a vendar je dogodek kritike vreden. Ne vem, ali res ni več aktualno s polurno proslavo obuditi spomin na pomembnost 1. maja? Prepričan sem v pomen tega praznika, toda danes postajamo vse preveč površni, preveč zanemarjamo zgodovinske dogodke. Saj vendar ne smemo pozabiti žrtev, ki so padle za to, da bi nam bilo lepše! Če smo samoupravljalci, sem prav radoveden, ali je kdo pomislil, da je podjetje zgubilo približno 800 delovnih ur, ki tudi ne pomenijo malenkost; pri tem pa ne računam ostalih stroškov, ki so nastali s pro-

▲ Se en pogled na skupščinsko dvorano, ko je bila minulo nedeljo slavnostna seja splošnega zbora

liko osebnih dohodkov, kolikor bi ti znašali, če bi nekdo bil redno zaposlen na delovnem mestu.

● V nobenem primeru ni dovoljeno, da en delavec poleg svojega dela prevzame v celoti delo sodelavca, ki je začasno odšel ali je odsoten.

● Le v izjemnih primerih, lko se zaradi narave dela delo ne more razdeliti na več delavcev, odloča o potrebi za kritje nadomestila delavski svet podjetja, zato krije organizacijsko-kadrovska služba potrebo po nadomestilu šele po odobritvi delavskega sveta podjetja.

● Obedve komisiji (kadrovska in komisija za osebne dohodke) morata o svojem delu, ko odločata o razdelitvi dela in osebnega dohodka, voditi zapisnik. Delavec, ki je prevzel delo sodelavca v zgoraj navedenih primerih, ima pravico do ustreznega dela osebnega dohodka od prvega dne, če opravlja tudi delo delavca, ki je na porodniškem dopustu ali na odslužitvi kadrovskega roka; po 30 dneh,

Ali res to ni več aktualno?

slavo. Z delom so domala vsi prenehali že ob 13. uri, šli mimo vratarja in mimo doma Franca Vodopivca na avtobusno postajo in tako domov ali pa v mesto po opravkih. Izgovarjanje na avtobus, na same otroke doma itd. ni umestno, kajti vprašujemo se, kako bi bilo, če bi morali redno delati do 14. ure.

Se o nečem bi rad spregovoril v zvezi s proslavo. Omeniti moram tudi sam program. Letošnja proslava praznika dela je bila izrednega pomena, saj hkrati slavimo tudi 20. obletnico osvoboditve. To je velikega pomena za vse ljudstvo, ki je bilo nekaj težkih let pod okupatorjem. Zato se mi zdi, da sam program ni bil preveč prilagojen tema dvema zahtevama. Vsekakor bi morali dati več podarka samemu pomenu praznika dela in 20. obletnici osvoboditve.

MIODRAG MILIVOJEVIČ

Slavnostna seja splošnega zbora občinske skupščine

(Nadaljevanje s 1. strani)

gradnje, šolstva itd. Po končanem govoru je tovariš Vinko Kepic predlagal imenovanje nekaterih objektov, kot na primer Delavski dom Franca Vodopivca, Delavska univerza Tomo Brejč, nekaj osnovnih šol, novonastajajoči park med kinom Center in Nebotičnikom in tako dalje. Vsi člani so soglasno sprejeli njihov predlog.

Ob koncu je tovariš Vili Tomat prebral še bezobjavko tov. Tita. Z vsebino so se vsi prisotni strinjali.

Po končani seji smo pristostvovali pogovoru večje skupine zbranih mlajših udeležencev seje, ko sta tovariša Brovč in Košir pripovedovala doživljaje iz časa vojne. Zlasti mladi, ki vojne nismo doživeli, smo ju z zanimanjem poslušali.

MIODRAG MILIVOJEVIČ

če opravlja delo delavca, ki je bilo več kot en mesec.

Sprejeti sklep, da se ekonomskim enotam strokovnih služb v primeru, da gre nekdo na odslužitev kadrovskega roka, ne da nadomestila, je usklajen s 126. členom zakona o delovnih razmerjih, ker je delovna organizacija dolžna po odslužitvi kadrovskega roka zaposliti delavca.

JANKO BAJDE

Izvolili smo polovico članov naših organov upravljanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

voljeni so bili v DS EE Urban Zirovnik, Valči Strle in Jakob Skrajnc.

TEHNIČNA HALA: Udeležba 94,12%, za DSP veljavnih 16 in nič neveljavnih glasovnic. V DSP je bil izvoljen ANTON HORVAT.

TRANSPORT: Udeležba 92,86%, za DSP veljavnih 19 in 7 neveljavnih glasovnic! V DSP je bil izvoljen MIHA BERDON.

MIZARSKA DELAVNICA: Udeležba 88,89% za DSP veljavnih 7 in ena neveljavna glasovnica. V DSP je bil izvoljen STANE JUHANT.

MEHANIČNA DELAVNICA I: Udeležba 95,45%, za DSP veljavnih 41 in ena neveljavna glasovnica, za DS EE pa veljavnih 38 in 4 neveljavne glasovnice. V DSP je bil izvoljen ANTON SMAJD, v DS EE pa so bili izvoljeni Jože Ajdovec, Alojz Juršič in Emil Stern.

MEHANIČNA DELAVNICA II: Udeležba 94,20%, za DS EE veljavnih 65 in nič neveljavnih glasovnic! V DS EE so bili izvoljeni: Janko Corn in Vinko Kurent.

ENERGETIKA: Udeležba 91,30 odst., za DSP veljavnih 20 in ena neveljavna glasovnica. V DSP je bil izvoljen JOŽE SULIGOJ.

SPLOŠNA SLUŽBA: Udeležba 98,31%, za DSP veljavnih 52 in 6 neveljavnih glasovnic, za DS EE pa veljavnih 54 in 4 neveljavne glasovnice. V DSP je bil izvo-

(Nadaljevanje na 4. strani)

▼ Maj je mesec partizanskih pohodov. Tale posnetek prikazuje skupino študentov, ko so se ustavili pri Mostah blizu Zirovnice ter se poklonili spominu 30 ustreljenih talcev

35 let

PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA V TOVARNI »SAVA«

UVODNE MISLI

Gasilsko društvo tovarne »Sava« praznuje 35-letnico ustanovitve. Visoki delovni jubilej gasilstva in dejstvo, da praznuje ob tem jubileju ustanovitev gasilskega društva »Sava«, so nas vodili, da smo dali tej slovesnosti širši okvir in ji namenili pričujočo spomenico.

Namen gasilske organizacije, njeni programi in ideje se najlepše izraženi v klicu in pozdravu NA POMOČ. Že pred 35 leti so stopili v gasilsko organizacijo najstarejši savski predniki te človekoljubne skupnosti, da bi združeni s skupnimi močmi pohiteli na pomoč tistemu, ki jo je v težkem trenutku najbolj potreboval.

Lepa in plemenita je misel, katere že 35 let združuje savske gasilce, saj temelji na osnovi, da je treba svojemu tovarišu v nesreči pomagati. Ta misel je bila že nešteto krat izražena v človekoljubnosti in nesebičnosti, v skrbi za brata in sestro ter ljudstvo in premoženje, ki mu preti nesreča. Petintrideset let je delovna doba enega rodu, ki nudi dovolj spodbud in prakse za delo. Ustanovitev naše gasilske čete pred 35 leti in vse delo do danes so

bila leta skrbi in prizadevanja, zato je tudi namen praznovanja tega visokega jubileja naš letošnji delovni program.

Takšen obstoj društva ne ocenjujemo samo po delu, nastopih, vajah, itd., temveč predvsem zaradi njegove naloge. Kdor vsaj malo čuti, koliko skrbi in gornja so preprečili gasilci, ko so nešteto krat reševali ljudi in premoženja, predvsem pa naša delovna mesta, bo vsakdo spoštoval gasilsko organizacijo ter postal njen prijatelj. Želimo, da bi se ravno letos zdramili tudi ostali »Savčani«, ki še stoje ob strani, in poklonili organizaciji vso ljubezen in delavnost.

Ustanovitev gasilskega društva v »Savi« so narekovala potrebe, kar dokazuje, da gasilstvo ni namen samemu sebi. Neposredni povod za ustanovitev so dali pogosti požari, ki so zalotili gumarje povsem nepričakovano. Moč in plemenitost gasilstva je v ideji in njenem človekoljubnem cilju: pomoč komurkoli in kadarkoli. Vsem, ki so pripomogli k tako visokemu jubileju in pomagali našim gasilcem k uspehu, se najlepše zahvaljujemo.

Splošno o gasilstvu

Ce hočemo govoriti o izkušnjah protipožarne varnosti v podjetju, kakršna je v tovarni »Sava«, potem je nujno potrebno, da vsaj v okvirnih mejah spoznamo, kakšen obseg to podjetje zavzema in kakšni so obrati, ki naše podjetje sestavljajo v odnosu na vprašanje možnosti, predvsem pa nevarnosti požara.

Tovarna »Sava« je združena iz treh obratov. Matični urad, ki je v mestu, je pravzaprav zibelka našega gasilstva. Tu je bilo društvo tudi ustanovljeno. Sestavlja pa ga pet proizvodnih ekonomskih enot in dve pomožni delavnici. Možnost za nastanek požara je povsod, razen v mehanični de-

lavnici, zelo velika. Obrat II se razširja iz leta v leto in s tem vzporedno tudi požarna varnost. V obeh obratih je skupno že deset proizvodnih ekonomskih enot. Obrat III, ki pa je na Vrhniki, je manjša ekonomska enota, vendar ravno tako nevarna za požar.

Vsa ta dejstva govore, da je bilo treba že od začetka ukreniti vse potrebno, da se takšno podjetje očuva pred požarom, še posebej pa, da se protipožarna služba organizira tako, da bo zmožna vsak požar že v kali omejiti in zadušiti. Če je to uspelo že pred vojno in med njo, prav posebno pa po osvoboditvi, bomo skušali prikazati delo našega prostovoljnega industrijskega gasilskega društva, kolikor bomo pač imeli podatkov ob 35-letnici ustanovitve.

Prva desetina, ki je prevzela gasilstvo v obratu II na Gaštejtu

Osnovanje društva leta 1930

Sorazmerno pozno je prišlo v naši tovarni do ustanovitve gasilskega društva. Razlog za to je bila predvojna doba, ko je bila tovarna v lasti kapitalistov. Vendar je tudi takratni gospodar uvidel, da brez gasilcev ne bo šlo, saj so bili požari pogosti zaradi pogojev dela. Industrija je naraščala in leta 1929 je bil ustanovljen pripravljalni odbor za ustanovitev društva. Takratni lastnik pa je leto pozneje dovolil, da se društvo ustanovi v obliki desetine — skupine. Naloga in delo te skupine je bilo osredotočeno predvsem na gasilsko dejavnost predvojnega časa, kar se je zlasti pokazalo med vojno z raznimi upori in delovanjem v NOB. Za to delo društveni arhiv ne poseduje nobenih podatkov, ki bi govorili o ureditvi požarne varnosti v podjetju. Nekaj teh pa smo zvedeli od takratnih članov, ki so še v podjetju.

Takratna gasilska skupina je imela le nekaj cevi in ročnih gasilskih aparatov, ki so bili postavljeni na najbolj nevarnih mestih ali tam, kjer je požar že večkrat nastal. V letu 1939, to je tik pred drugo svetovno vojno, so dobili prenosno motorno brizgalno, nekaj cevi ter ostalega gasilskega pribora. Torej šele od takrat naprej lahko računamo, da smo imeli v tovarni gasilsko četo. Ob pričetku vojne so prvih 14 dni takratni naši gasilci kar prenočevali v tovarni. Le na ta način so lahko zagotovili njen obstoj, saj je bila nevarnost velika. Kmalu

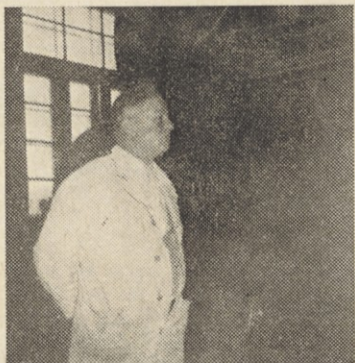
▲ Janko Florjančič, eden med najmarljivejšimi gasilskimi delavci v podjetju

nato bi se gasilska četa skoraj razbila, ker se tedanji gasilci niso strinjali s takratnim načinom dela. Nekateri so odšli v NOB, nekatere pa je okupator zaradi osvobodilnega gibanja odpeljal v taborišča.

Pravi preobrat v tem delu je nastal leta 1945, ko je bila naša domovina osvobojena. V letih obnove naše porušene domovine so bile tudi pred gasilce postavljene konkretnije naloge.

Po osvoboditvi smo pričeli znova

Vojna je bila končana. Porušene tovarne so v mejah zmogljivosti začele obratovati, stroji so stekli in tako je tudi tovarna »Sava« dala prve izdelke. Osnovale so se začasne uprave in prav te so seveda takoj posvetile vso pozornost varnosti pred ognjem. **3**

▲ Tone Oman je tudi veliko pripomogel pri delu društva

Razpršeni gasilci so se zopet našli. Njihov cilj je bil: očuvati podjetje pred uničenjem. Ta četa gasilcev je bila sestavljena samo iz prostovoljcev, pozneje pa se je njena dejavnost razširila. V njenem delokrogu so delali tudi mekateri iz vodstva tovarne. Sprva je bilo delo naših gasilcev osredotočeno predvsem na obnovo, za požarno varnost pa ni bilo preveč časa — razen seveda v primerih, ko je nastal požar. Požari pa so postajali vse gostejši in misliti je bilo treba, da bi se vrste gasilcev povečale. Takrat je bilo gasilcev okrog 50. Vendar vse to še ni zadostovalo za zanesljivo obrambo pred požarom. Takratno članstvo je bilo še vse premalo izurjeno, poleg tega pa jim je primanjkovalo opreme in orodja. Potrebno je bilo torej sistematično delo na polju protipožarne službe.

Kako smo delali od osvoboditve do leta 1953

Operativno vodstvo gasilske enote je po osvoboditvi spričo pogostih požarov začelo s sistematično organizacijo protipožarne službe. Najprej je bilo treba misliti na ureditev opreme in orodja. Tega ni bilo mnogo in še tisto je bilo že do kraja iztrošeno. Članstvo je maraščalo iz leta v leto. V letu 1948 je bilo kar sedem požarov, leta 1949 le trije, od takrat naprej pa po eden ali dva, ki so bili vsi v kakšni zadušeni. Prav talko so se naši gasilci udeleževali tudi požarov izven podjetja. V letu 1949, ko je prišlo na Klančcu v štirinajstih dnevih do dveh večjih požarov, so bili celo prvi na mestu nesreče. Za zadušitev teh dveh požarov so bili naši gasilci tudi pohvaljeni in nagrajeni od občinske skupščine Kranj.

Naši gasilci so sodelovali tudi pri raznih tekmovanjih in vajah. Tako so v Trziču julija 1951 prejeli pohvalo, še isto leto pa so mladinke prejele pohvalo od republiškega odbora ZB. V decembru leta 1952 je prejela gasilska desetina pohvalo od okrajne gasilske zveze. Leto pozneje pa je ženska desetina v Skofiji Loki prejela drugo nagrado. V letu 1943 se je društvo preimenovalo v prostovoljno industrijsko gasilsko društvo »Sava«. Kranj. V njem je bilo včlanjenih 55 starejših gasilcev, 46 mladincev in 34 mladink. Takrat je bila gasilcem že naročena naloga, da morajo stalno

nadzorovati obrate, posebno tiste, ki so bili za izbruh ognja najbolj nevarni. V ostalem pa so bili pripravljeni vedno pomagati tudi ostali člani kolektiva.

Potem smo se reorganizirali

Z letom 1953 je bila v takratnem društvu izvršena reorganizacija. Ta ni toliko važna v spremembi imena, namreč, da je iz industrijske gasilske čete nastalo industrijsko prostovoljno gasilsko društvo, pač pa je v tej organizaciji bistvene važnosti to, da

▼ Tole je prizor z ene izmed mokrih vaj na Gašteju

se je društvo še povečalo od 80 na 135 članov.

V teh sedmih letih po osvoboditvi je bila za gasilce v tovarni »Sava« že precejšnja doba, ki je zaradi številnih požarov dala glavnemu vodstvu precej skrbi, pa tudi izkušenj. Vodstvo gasilske enote, kakor tudi članstvo je uvidelo, da bo treba najhujšega sovražnika — ogenj, prijeti ne samo z ene, marveč z več strani in več načini.

Eden prvih ukrepov, ki jih je operativno vodstvo začelo z vso natančnostjo izvajati, je bila preventiva. Povsem razumljivo je, da v kolektivu, kot je tovarna »Sava«, ki ima po svojih obratih nešteto nevarnih mest za požar, ni mogoče za pravo varnost imeti samo veliko število gasilcev, ki bi ves ta prostor obvladovali. Treba je bilo najti najboljše preventivne ukrepe.

Za prvi in najvažnejši preventivni ukrep je operativno vodstvo gasilcev »Sava« smatralo to, da seznanijo vse člane kolektiva na njihovih delovnih mestih o nevarnosti požarov. To smo začeli izvajati tudi pri novosprejetih članih, predno so se zaposlili. Poklicni gasilec jih seznanil z delovanjem in najosnovnejšimi prijemi, ki jih mora znati vsak član kolektiva v slučaju požara, kakor tudi o vzrokih požara pri nas. Seveda je ta tema z najosnovnejšimi vprašanji, kot na primer, kaj je gorenje, kaj je potrebno za gorenje, gorljive in negorljive snovi, vrste aparatov, delovanje z njimi itd. Poklicni gasilec predava in s konkretnimi primeri na dvorišču tovarne pokaže gašenje tudi občasno vsem zaposlenim po ekonomskih enotah.

To je bil prvi in najvažnejši ukrep, ki se še danes izvaja, v določenih časovnih presledkih v vseh treh obratih. Zelo važen preventivni ukrep je bil, da se razširi služba, ki skrbi za varnost in

preprečitev požarov. To je služba v OKS. Ta je najstrožje začela izvajati prepoved porabe ognja (kajenje po obratih in točno določila kraj, kjer je kajenje dovoljeno in kje ni. Strogo je bila prepovedana uporaba požarnovarnostnih naprav po nepotrebnem. S tem v zvezi je bilo tudi prepovedano zaglagati gasilske aparate in hidrante omarice zato, da bi bili v primeru potrebe vedno in povsod dostopni. Na žalost pa moramo na to še vedno opozarjati, ker nekateri kljub opozorilom zaprejo pot do gasilskih aparatov ali nanje obešajo razne predmete, predvsem pa delovne obleke.

Vodstvo gasilcev ni pozabilo na strokovni kader ter je poslalo nekaj svojih članov v šolo, ki je bila v Medvodah. Od tam smo dobili usposobljene gasilce, ki so svoje znanje prenašali na ostale, predvsem mlajše člane kolektiva.

▼ **Poklicni gasilec uči člane kolektiva, kako se rokuje z ročnimi gasilskimi aparati**

Praktična vzgoja članstva

Vodstvo društva se je vedno zavedalo, da sama teorija brez praktičnega znanja ne pomeni veliko. Člani morajo nenehno vaditi, saj le na ta način preide gasilsko znanje popolnoma v človeka, da ne govorimo o vzdrževanju fizične kondicije, ki je gasilcu za izpolnjevanje njegovih težkih nalog prepotrebna.

Društvo redno izvaja članske suhe ali mokre vaje. Izvedba vaj je vedno na drugem objektu ali obratu. S tem člani spoznavajo svo tovarno, vse obrate in prostore, vsa mesta, kjer je možen odvzem vode, izhode in podobno. Le mlajši se ne zavedajo dolžnosti in jih je težje dobiti k vajam, posebno,

kadar so vaje v prostem času. Društvo se pri vajah ni omejilo le na lasten kolektiv, ampak je sodelovalo tudi na vajah izven podjetja. Udeležujejo pa se tudi tekmovanj. Da bi si člani pridobili vpogled v gasilsko delo po drugih krajih, prireja društvo enodnevnne izlete v razne kraje naše domovine. Predvsem se udeležujejo gasilskih razstav, kjer prikazujejo najmodernejše naprave za gašenje. Tudi gašenja z motorno brizgalno se uče nekateri člani v obeh obratih. To je nujno, saj nikoli ne vemo, kdaj lahko izbruhne požar in koliko bodo v tovarni strojniki na razpolago. To se je pokazalo zelo pozitivno že v primeru požarov predvsem v popoldanskem in nočnem času, ko je vedno pripravljena motorna brizgalna in vsakomur dostopna.

Nabava orodja, gasilske opreme in razvitje prapora

Gasilsko orodje in oprema so v gasilstvu prav tako važni kot pri vojaku orožje. Kot že omenjeno, stanje orodja in opreme je bilo po osvoboditvi zelo revno. Treba je bilo misliti na postopno obnavljanje in zamenjavo starega orodja in opreme z novim. Vodstvo gasilskega društva je v tem pogledu vedno našlo polno razumevanje in podporo pri vodstvu tovarne. V prvi vrsti je društvo zastavilo nalogo, da opremi vse obrate z gasilnimi aparati, vzpostavi potrebne hidrante in rezervoarje vode, cevi in posebno gasil. opremo. Predvsem v obratu II, ki se je

▼ Martin Bajželj je prav gotovo naš najstarejši član

hitro širil. Obrat III pa je bilo potrebno popolnoma opremiti.

Seveda pa izkušnje najboljše govore, kakšne priprave bi bile najprimernejše ter kakšne vrste aparatov, saj imamo v tovarni največ bencina in drugih topil pa surovega materiala tja do lesenih in električnih delov. Če pogledamo danes naši orodjarni v obratu I in II, bomo videli, da sta kar dobro opremljeni. V njih najdemo vse najvažnejše potrebščine za gašenje. Iztrošeno pa vedno zamenjujemo pravočasno. Le v obratu III imajo samo ročno brizgalno. Tam je obrat manjši in motorna brizgalna ni tako potrebna. Z ročnimi aparati so v obratu III dovolj založeni, saj jih vidimo povsod, kjer so potrebni. Vodo imajo v neposredni bližini, to je deset metrov daleč, kjer teče Ljubljanka.

Verjetno se še vsi dobro spominjamo lepega majskega dne 1. 1955, ko smo razvili prapor. Društvu ga je podaril upravni odbor podjetja. Kum je bil takratni direktor Maks Mikuš, kumica pa Milena Turzansky. Razvitje je bilo 15. maja 1955. leta pred sedanjim domom Franca Vodopivca.

Naši prostori in dežurna služba

Za društveno delovanje so veskakor nujno potrebni društveni prostori. Ker je tovarna »Sava« zelo obsežna in so obratni ločeni drug od drugega, je bilo potrebno dobiti prostor v vsakem obratu posebej. Prostor v obratu I že vrsto let služi svojemu namenu. Poleg gasilske orodjarne v obratu I je še ena soba, ki služi za shrambo arhiva, seje upravnega odbora društva in druga posvetovanja. Služi pa tudi kot dnevni prostor vsem gasilcem. Škoda je samo, da je vhod skozi orodjarno, kjer je vse orodje.

Drugi obrat ima orodjarno na zahodni strani in je brez posebne sobe. Ta tam skoroda ni potrebna. Poleg orodjarne je stolp za sušenje cevi, in prav zaradi tega je kraj vsakomur hitro viden. Res je, da je na koncu, vendar je hitro dostopna pot do nje v slučaju požara.

Dežurno službo opravljajo naši gasilci ob prostih sobotah, nedeljah in državnih praznikih. Dežurna služba je v vseh treh obratih. Splošne dolžnosti vsakega dežurnega gasilca pa so:

— prihaja pravočasno v službo in to vsaj 15 minut pred določeno uro

— zapiše v dežurno knjigo vsa opažanja, ki jih je opazil v času dežurne službe in pomanjkanja v proizvodnih ekonomskih enotah

— v redu čuva osebno gasilsko opremo, tako da je le-ta v brezhibnem stanju, kakor tudi prostori v proizvodnih ekonomskih enotah

— prihaja v službo v treznem stanju, vsako pijančevanje in uživanje alkoholnih pijač za čas dežurstva je strogo prepovedano

— opravljati mora vse delo po navodilih, ki jih dobi od referenta za varnost podjetja, kakor tudi poklicnega gasilca.

Delo društva vodi upravni odbor društva, ki šteje trenutno 14 članov. Upravni odbor društva pa izvoli izmed svojih članov predsednika, tajnika, blagajnika, poverjenika in nadzorni odbor.

To je v grobem prikazano delo naših gasilcev pri akcijah za omejevanje požarov, elementarnih nesreč in utrjevanje delovne sposobnosti v samem društvu. Gasilci bodo svoje začetno delo nadaljevali in se ob praznovanju 35-letnega jubileja ne bo končalo. Nasprotno! Njihovo delo je dobilo pravi smoter. Potrebno pa bo še več delovne pripravljenosti, organizacijskega izpopolnjevanja, delovne discipline, medsebojnega tovarištva ter vsestranske predanosti naši domovini. Za vse to, kar smo gasilci delali in kar je še pred nami, pa gre zahvala tudi vsem tistim tovarišem, ki danes niso več med nami, vendar so mnogo pripomogli k našim uspehom.

Široka in bogata je zgodovina našega preteklega dela. Ob vsakem dogodku, pri vsakem uspehu ali neuspehu je nekaj, kar človeka spominja na premnoge dogodke, kjer je bilo izvršeno človekoljubno dejanje. Tako pripravljene nas bo našlo novo obdobje z novimi spoznanji in obogatilo s trdimi preizkušnjami.

Zavedati se moramo, da je to, kar smo v tej spomenici zbrali in opisali, le kronika spominskega gradiva, ki je bila zbrana po pripovedovanju starejših članov — gasilcev.

Na pomoč!

Izvolili smo polovico članov naših organov upravljanja

(Nadaljevanje z 2. strani) Udeležba 100 odst., za DSP veljavnih 19 in 2 neveljavni glasovnici, v DSP je bil izvoljen **JANKO BAJDE**.

ORGANIZACIJSKO - KADROVSKA SLUŽBA: Udeležba 100 odst., za DSP veljavnih 19 in 2 neveljavni glasovnici, v DSP je bil izvoljen **JANKO BAJDE**.

NABAVA: Udeležba 92,86%, za DSP veljavnih 35 in 4 neveljavne glasovnice, za DS EE veljavnih 22 in 17 neveljavnih glasovnic! V DSP je bil izvoljen **PETER PRAPROTNIK**, v DS EE pa so bili izvoljeni Peter Kne, Franc Kristanc in Avgust Kranjec.

PRODAJA: Udeležba 84,62%, za DSP veljavnih 38 in 17 neveljavnih glasovnic, za DS EE pa 46 veljavnih in 9 neveljavnih glasovnic! Za DSP sta bila izvoljena **MIHA DEMŠAR** in **FRANC GOLOB**, za DS EE pa so bili izvoljeni Franc Golob, Janez Peterneš, Mira Jovanović, Mara Pravhar in Alojz Trojar.

FINANČNA SLUŽBA: Udeležba 94,20%, za DSP je bilo 65 veljavnih in nič neveljavnih glasovnic, za DS EE pa je bilo 58 veljavnih in 7 neveljavnih glasovnic! Za DSP je bila izvoljena **DANICA FLAT**, za DS EE pa so bile izvoljene Olga Dobravec, Fani Novak in Ivanka Oražem.

PLANSKO-ANALITSKA SLUŽBA: Udeležba 80,0%, za DSP veljavnih 4 in nič neveljavnih glasovnic. V DSP je bil izvoljen **FRANC BALANČ**.

SLUŽBA ZA ORGANIZACIJO PROIZVODNJE: Udeležba 92,98%, za DSP veljavnih 52 in nič neveljavnih glasovnic, za DS EE pa

veljavnih 48 in 5 neveljavnih glasovnic. Za DSP je bil izvoljen **FRANC VIDMAR**, za DS EE pa so bili izvoljeni Jože Boltez, Božo Cvetkovič in inž. Ivo Gerzinič.

RAZVOJNA SLUŽBA: Udeležba 95,65%, za DSP veljavnih 36 in 8 neveljavnih glasovnic! V DSP je bil izvoljen **JOŽE KUZNIK**.

SLUŽBA INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJA: Udeležba 95,83%, za DSP je bilo veljavnih 22 in ena neveljavna glasovnica. V DSP je bil izvoljen inž. **KONRAD MURKO**.

SLUŽBA KAKOVOSTI: Udeležba 98,44%, za DSP veljavnih 60 in 3 neveljavne glasovnice, za DS EE pa 53 veljavnih in 10 neveljavnih glasovnic! V DSP je bil izvoljen **JOŽE KOPAC**, v DS EE pa so bili izvoljeni inž. Mirko Bedekovič, Vinko Seško in Ida Gorjup.

TRGOVSKA MREŽA: Udeležba 100,0%, za DSP veljavnih 34 in nič neveljavnih glasovnic ter isto za DS EE! V DSP je bil izvoljen **MARKO STUHEC**, v DS EE pa so bili izvoljeni Marko Stuhec, Ranko Janjetović in Vida Oman.

GUMARSKI INSTITUT: Udeležba 94,90%, za svet inštituta veljavnih 35 in 21 neveljavnih glasovnic. V svet so bili izvoljeni Ferdo Vidic, Mara Zupan in inž. Tomaž Igljč.

DELAVSKA RESTAVRACIJA: Udeležba 92,00%, za upravni odbor delavske restavracije veljavnih 16 in 7 neveljavnih glasovnic! V upravni odbor delavske restavracije sta bila izvoljena **JOŽE HRIBERNIK** in **Marjanca Rosič**.

In memoriam Ljubu Veličkovu

Ljubu Veličkov je bil rojen 16. novembra 1939 v Sekularcah v Makedoniji. Izhajal je iz številne delavske družine. V Slovenijo je prišel leta 1957 zaradi zasluzka.

V podjetju se je zaposlil 25. septembra 1961 v pnevmatikarni I pri vulkanizaciji veloplaščev, kjer je delal do 18. novembra 1962, ko je bil predstavljen v ekonomsko enoto prešani izdelki na delovno mesto vulkanizerja na novih prešah. Nekaj časa pred boleznijo pa je bil zaposlen kot pomožni delavec v skladišču kalupov v isti ekonomski enoti.

Ljubu je vstopil v bolniški stalež 6. decembra 1963 in po hudi bolezni 4. maja 1965 umrl v rojstnem kraju Kočani v Makedoniji.

Janko Korbar je že 25 let v našem podjetju

17. aprila je minilo 25 let, odkar se je zaposlil v našem podjetju Janko Korbar. Rodil se je v revni kmečki družini na Kamenski Dobravi. Po končani osnovni šoli je šel v gimnazijo v Kranj, kjer je dovršil 6 razredov z namenom, da se posveti vojaškemu življenju. Ker pa so morali starši zaradi sodelovanja z NOB zapustiti svoj rodni kraj, Janko zaželenega cilja ni mogel doseči.

Leta 1940 je po mnogih prošnjah našel zaposlitev v našem podjetju. Sprejet je bil v oddelku pnevmatikarne k proizvodnji veloplaščev. Po enem letu je postal predelavec in kmalu nato pomožni mojster v istem oddelku.

Med okupacijo je, kakor tudi njegovi starši in sorodniki, stal na strani NOB, bil zaprt v Begunjah in ves čas vojne pomagal narodnoosvobodilni borbi in s svojim bor-

Planer Janko Korbar je že 25 let v našem podjetju

nim zaslužkom preživel poleg svoje družine še starše. Takoj po osvoboditvi je bil Janko premeščen v takratno pripravo dela, kjer je zaposlen še danes kot planer pnevmatikarn, valjev in rotacijskih preš.

Janko je z delom zadovoljen in ga opravlja tudi v naše popolno zadovoljstvo.

Pri nadaljnjem delu mu želimo še veliko uspehov in plodnega sodelovanja ter veliko zdravih in srečnih let med sodelavci in v krogu njegove družine.

V treh mesecih smo izgubili zaradi nezgod pri delu 428 delovnih dni

Podatki prvih treh mesecev letošnjega leta prikazujejo, da je bilo zabeleženih 28 nezgod. Od teh jih je bilo 5 na poti v službo ožroma na povratku domov, ostalih 23 pa v tovarni.

Zaradi teh nezgod je bilo izgubljenih 428 delovnih dni oziroma 390 delovnih dni zaradi nezgod v tovarni. Iz tega sledi, da povprečno na vsako nezgodo odpade 15,3 dni bolovanja. To povprečje pa se bo še povečalo, saj nekateri še vedno bolujejo.

Oglejmo si najtežje primere nezgod v prvem tromesečju:

K. L. iz pnevmatikarne II je med rezanjem gumene traku iz dvovalja (pri dubliranju avtokorda) izravnal labilno pritrdjeno nože. Pri tem pa se je uščipnil na mežmec desne roke. Boloval je 89 dni. Vzrok nesreče so bili slabo urejeni in obrabljeni noži.

S. K. iz pnevmatikarne I je poleg stroja za privijanje velokorda, ki je bil v pogonu, odvrnil nitke iz predhodno na vreteno navitega korda. Od roke viseče nitke pa so se navile na vrtečo os in s seboj potegnile desno roko, ki se je pri tem v zapestju zlomila.

P. B. iz elektrodelaavnice II je 9. 3. med pleskanjem žaluzij na podu v elektrodelaavnici spodrsnilo. Med padcem se je udaril na desno roko. Poškodovanec še vedno boluje.

Povprečno število nezgod na mesec je 9,3, kar je znatno več, kot je bilo v lanskem letu, kljub temu da smo bili letos že precej delovnih dni doma.

Pa pogledjmo, kakšne nezgode so bile v mesecu aprilu:

S. I. iz tehničnih izdelkov se je poškodoval 2. 4. S ključem je demontiral glavo brizgalnega stroja in zadel v žico, s katero je bila na ohišje brizgalnega stroja pritrdjena gumena cev. Pri tem si je nekoliko odrgnil kazalec desne roke. Praska je povzročila zastrupitev. Boloval je 4 dni.

P. M. iz pnevmatikarne II se je poškodoval 12. 4. Ko je odpiral prešo za vulkanizacijo avtoščitnikov, ni dovolj evakuiral vroče vo-

de iz ogrevne duše. Zato se je čeljust preše sunkovito odprla, pri tem pa ga je zapirac udaril za prst leve roke. Boloval je 18 dni.

M. J. iz pnevmatikarne II se je poškodoval 12. 4. Po končani vulkanizaciji sta s sodelavcem potegnili plašč 11.00-20" iz preše na tla in med tem ko ga je sodelavec valjal k zidu, da bi ga tam odložil, mu je iz ogrevne duše brizgnila vroča voda in se polila za čevljev ter ga opekla po desni nogi. Boloval je 17 dni.

J. A. iz pnevmatikarne II se je poškodoval 20. 4. Na kazalcu leve roke je imel poškodovan prst. Ko je med konfekcioniranjem plašča 8.25-20 natikal hlačnico na boben, se je še enkrat udaril, tako, da je moral iskati zdravniško pomoč. Boloval je 3 dni.

T. A. iz tehnične hale se je poškodoval dne 26. 4. Da bi izvlekel kalup iz preše, je dvignil delovno mizo. Ker se je ta prehitro dvignila, delavec pa je z levo roko že držal za ročaj kalupa, mu je rob mize stisnil sredinec leve roke. Še vedno boluje.

K. Š. zaposlena v kontrolnem laboratoriju, se je poškodovala dne 26. 4. Ko je z ročnim sekalnim strojem izsekavala preizkusne laboratorijske modele za fizikalne poskusne zmesi, je z levo roko še popravljala vloženi vzorec, z desno pa je že pritisnila na ročico. Pri tem se je uredzala na sredinec leve roke. Bolovala je 3 dni.

Skupno je bilo v aprilu izgubljenih 49 dni, vendar T. A. še vedno boluje.

RUDI NADIZAVEC

Razvoj stanovanjskega gospodarstva v „Savi“

(Nadaljevanje s 1. strani) sami pa so mislili istočasno na to, kdaj in kako bodo čimprej prišli do avtomobila in se tako uvrščali nekje nad splošno življenjsko raven večine naših občanov.

No, kakor vidite, smo končno le prišli do tiste bistvene točke, ki sem jo napovedal že v začetku tega sestavka, da pač mislim z določene zornega kota obravnavati to vprašanje. Ker je večina naših občanov mislila, da je prvenstveno družba dolžna skrbeti za razvoj stanovanjskega gospodarstva, smo prišli tako daleč, da so ljudje mislili prej na vse drugo, kot pa samo na to, kako si zagotoviti streho nad glavo. Pojmovanje, da stanovanje ni potrošna dobrina, je bilo nedavna ovrženo in je sedaj predmet čestih razprav. Prišli smo toliko daleč, da je nujno treba postaviti tudi pri nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva neke sodobnejše kriterije in bolj usklajene ter ekonomsko upravičene normative. Ne morem si predstavljati, da je »socialni« problem za našo družbo ravno reševanje stanovanjskega vprašanja, ko pa istočasno vidimo, da prav ti »socialni« ogroženi kupujejo avtomobile in se nekje uvrščajo v kategorijo državljanov z višjim življenjskim standardom. V redu! Če bi bila ekonomska moč posameznika tolikšna, da bi si lahko oboje privoščili! Vendar zaenkrat še ni. Zato se sprašujem, zakaj je potem družba dolžna skrbeti za stanovanja? Zakaj ne bi to skrb prenesli na kreditno sposobnega občana? S tem bi dosegli dvoje:

1. Če bi se večino razpoložljivih finančnih sredstev uporabilo za nakup stanovanj, bi se zmanjšal pritisk na blagovne fondne ali konkretne rešene, na najemanje in vezanje sredstev za nabavo avtomobilov in luksuznih predmetov.

2. Čim je nekdo lastnik neke stanovanjske enote, pokaže čisto drugačen smisel in odnos za gospodarjenje s to dobrino. Tako bi po vsej verjetnosti naša stanovanja v blokih, ki bi bila v zasebni lasti, čisto drugače izgledala kot sedaj, ko mnogi delajo z njimi brez vsakega čuta odgovornosti do družbene lastnine.

Pri formiranju take stanovanjske politike smo v našem podjetju naredili prvi korak naprej s tem, da smo ustanovili stanovanjsko zadrugo, ki bo skrbela za celoten razvoj stanovanjskega gospodarstva ter gradila stanovanja v lastni režiji. To pa še ne zadostuje in ne opravičuje drugačnega gledanja, če ne bi istočasno sprejeli tudi ustrezne stanovanjske politike, ki bo postavila tak sistem reševanja tega vprašanja v zakonite okvire. O tem je bilo govora na predzadnji seji delavskega sveta podjetja, ki je potrdil tudi elastičnejšo stanovanjsko politiko.

Se posebej naj poudarim, da je bilo že velikokrat govora o tem, kateri kategoriji delavcev podjetja naj bi še v nadalje reševalo stanovanjsko vprašanje izključno podjetje. Po predlaganem konceptu stanovanjske politike, ki ga je predložila organizacijsko-kadrovska služba podjetja, naj bi še nadalje zagotavljali stanovanja po starem sistemu tistim delavcem podjetja, ki imajo nizke osebne dohodke in ne zmorejo takega finančnega napora, reševali preostale aktivne udeležence NOB, v kolikor imajo še nerešeno stanovanjsko vprašanje, ter zagotavljali stanovanja tistim strokovnim delavcem podjetja, ki so ali se bodo na novo zaposlili pod pogojem, da so za podjetje res nujno potrebni in niso kreditno sposobni.

Možnosti za nadaljnji razvoj tako formirane stanovanjske politike so za nas dokaj ugodne in lahko pričakujemo v prihodnjih letih izboljšanje na tem področju v pri-

merjavi z uspehi v letih 1960 do 1964, ko smo zgradili povprečno po 33 stanovanjskih enot na leto. Take uspehe bomo dosegli le ob povečanih finančnih naporih pričakovalec stanovanj-graditeljev v okviru stanovanjske zadruge ter ob izdatni finančni podpori podjetja.

PETER ZIGANTE

Te dni so dobili primerne prostore in streho nad glavo tudi mnogi samski delavci tekstilne tovarne »Tekstilindus« v Kranju — in s tem tudi nekaj naših delavk. Med našim podjetjem in »Tekstilindusom« je sklenjen dogovor, da si glede kapacitet za stanovanje samskih delavcev pomagamo — mi nudimo streho nad glavo samskim delavcem, oni pa samskim delavkam

Štufeta poklicne gumarske šole je bila osma na pohodu „Po poteh okupirane Ljubljane“

● Dvajset let je minilo od takrat, ko so po Ljubljanskih ulicah odmevali koraki italijanskih škornjev — 20 let je minilo od takrat, ko je bila Ljubljana obdana z bodečo žico. Klic sovražnika »Viva Duce!« so zamenjale besede naroda, ki se je uprl, napadel in zmagal — ● Ljubljana je bila osvobodjena. Iz leta v leto so izginjala znamenja, ki jih je pustila vojna. Ostali so le spomini, nekateri žalostni, nekateri veseli. Ostali in zrasi so spomeniki, da nemo pričajo o izgubah, ki jih je imel naš narod, da si je pridobil svobodo.

ška šola — Maribor 14.43, 7. Gimnazija Kragujevac 14.52, 8. Gumarski izobraževalni center tovarne »Sava« — Kranj 14.57.

Za našo šolo so t ekli: Karel Gaber, Iztok Fon, Tone Majcen, Tone Kušter in Janez Krišelj. Za njihov trud in dober rezultat jim lahko čestitamo in še hkrati želimo, da bi imeli še več tako dobrih ekip na podobnih tekmovanjih.

VLADO MRAZ

Ze devetič je ožvela Ljubljana na dan obletnice osvoboditve. Prazničen je bil predvečer na ljubljanskih ulicah, praznično je bilo razpoloženje. Vse, prav vse je pričalo o velikem dogodku izpred 20 let. Tudi tokrat so v počastitev 20. obletnice osvoboditve organizirali veliki pohod »Po poteh okupirane Ljubljane«. Ekipa iz cele Slovenije in gostje iz bratskih republik so se odpravili na dolgo, ponekod naporno pot.

Tekmovanje je bilo pestro, sestavljeno iz več disciplin. Tekmovalci so bili vseh starosti — od komaj petletnega dečka pa tja do sedemdesetletnega tekmovalca z Jesenic. Tekmovanje je bilo razdeljeno na tekmovalni in manifestativni pohod. V okviru prvega so bile zastopane naslednje discipline: tek mestnih reprezentanc na 25 kilometrov in tek ženskih reprezentanc na 10 kilometrov. Manifestativni pohod pa je bil na 15 kilometrov dolgi progi.

Poklicna gumarska šola je prijavile tri ekipe — dve za manifestativni pohod in eno za štafetni tek.

Najbolj nas je skrbela uvrstitev naše štafete v konkurenci najboljših štafet Slovenije. Na startu je kazalo slabo. Dobro pripravljeni tekači ostalih ekip so nas presenetili, pa tudi naši so imeli precej zaostanka. Ves nestrpen sem na cilju pričakoval našega tekmovalca. Računal sem, da se bo pojavil tam okrog dvajsetega mesta. Bil pa se močno presenečen, ko sem ga zagledal že med prvimi osemimi in celo pozabil na fotografski aparat ter s tem zamudil ugoden čas za lep posnetek.

Res, bili so veseli in ponosni na svojo nepričakovano uvrstitev. Rezultati moške štafete srednjih in strokovnih šol:

1. gimnazija Sentvid — Ljubljana s časom 14.35, 2. Tehniška srednja šola — Krško 14.18, 3. Srednja šola za telesno kulturo — Murska Sobota 14.20, 4. Gimnazija Skofja Loka 14.31, 5. Gimnazija Celje 14.42, 6. Železniška industrija

sko šola — Maribor 14.43, 7. Gimnazija Kragujevac 14.52, 8. Gumarski izobraževalni center tovarne »Sava« — Kranj 14.57.

1. gimnazija Sentvid — Ljubljana s časom 14.35, 2. Tehniška srednja šola — Krško 14.18, 3. Srednja šola za telesno kulturo — Murska Sobota 14.20, 4. Gimnazija Skofja Loka 14.31, 5. Gimnazija Celje 14.42, 6. Železniška industrija

Pridružite se tudi vi našim racionalizatorjem in iznajditeljem!

Komisija za izume in tehnične izboljšave je spet sprejela nekaj koristnih predlogov, ki bi jih kazalo uporabiti.

Anton Naglič iz mehanične delavnice I je predlagal napravo za krožno struženje. Naprava se uporablja pri struženju vseh kalupov za avtoplašče, ogrevne duše in zračnice na velikih planskih stružnicah. Prednost struženja je v tem, da je podajanje noža avtomatsko. S tem načinom je delo znatno lažje in hitrejšo, površina obdelave pa je točnejša in bolj gladka.

Komisija je ugotovila, da je poleg navedenih prednosti znatno krajši tudi čas izdelave, saj se je za en kalup čas skrajšal kar za 28 ur. Glede na vse te prednosti je komisija nagradila tovariša Nagliča z enkratno splošno nagrado v višini 15.000 dinarjev.

Anton Perš iz valjarne obrata I je predlagal popravilo lesenih rolc za velokord. Valjčki so iz mehkega lesa, oglati in zbiti z žebli. Pri transportu teh rolc za velokordom pa se premetavajo in tako žebli popustijo ter pridejo iz lesa v velokord. Ti žebli trgajo velokord pri gumiranju, ko se rolca odvijata. Tovariš Perš je predlagal, da bi raje uporabljali lepljene rolce brez žebeljev ali pa, da se rolce ovije z gumiranim platnom, da žebli ne bi mogli v velokord.

Komisija je ugotovila, da se resnično dela škoda zaradi nepravilno izdelanih rolc. Zato je predlagala nabavnim službam, da se pogovori s proizvajalcem velokorda ter odstrani te nepravilnosti. Predlagatelj pa je nagradila s 4.000 dinarji.

Klemenčič Janez je predlagal, da bi se papirnate rolce od bune KBS, ki jih sedaj kurimo, lahko ponovno uporabljalo. To predvsem za tiste vlečene plošče, ki niso težke, npr. za navijanje plošč za plence, nogometne duše, ležalne blazine, trne vrvice, kuponske obročke. To so plošče, ki ne presegajo širine vlečenja nad 700 milimetrov. Pri navedenih primerih je povsod prosto odvijanje, zato bi bile omenjene rolce dobre, saj

so močnejše od tistih, ki jih sedaj uporabljajo za navijanje vlečenih plošč.

Komisija je ugotovila, da je predlog umesten, in bi se kartonske cevi dale uporabljati za prosto navijanje. Za strojno navijanje pa ne bi zdržale sile, ki pri navijanju nastane. Komisija ga je nagradila s 5.000 dinarji.

ALOJZ ZALAR

VLADO MRAZ

Pa še malo novic iz obrata II

skrito to železo, saj je čisto na koncu pa še med barakama. Toda tam sem videl med najrazličnejšimi stvarmi tudi nekaka stojala. Ne vem točno, za kaj so jih uporabljali, vendar videti so še nova. Neke ekonomska enota jih je baje vrgla iz oddelka. Verjetno jih ne rabi več. Če pa bi pogledali, koliko stanejo, bi se prijeli za glavo. Tudi take bi bilo dobro, da bi jih včasih »pohvalili«, saj verjetno zaslужijo to.

No, čas se je bližal koncu izmene pa tudi utrujen sem bil od poti in ogledovanja po obratu. Odšel sem proti vratarju, vendar sem vedel, da še ni čas za odhod domov in sem raje pogledal na uro, ko so stali ljudje že pripravljeni za odhod. Točno 13 in 56 minut je bila. Vendar pri prehodnih vratih pri valjarni II in po dvorišču vse do vratarja so že stali oblečeni ali pa so se vlekli kot megla, da ne bi bili pred drugo uro že pri vratarju. Pa še vratarjem nagajajo, kot pravijo nekateri, ki so v neposredni bližini in to vidijo. Da bi se prepričal bolj točno, sem šel drugi dan pogledat ob istem času, toda nobenih sprememb. Verjetno bi bilo dobro imeti kontrolo tudi nad tem, saj so to ogromne izgube časa.

Da ne bo preveč zamere, bom raje nehal s svojo radovednostjo in se še drugič kaj oglašil. Lepo pozdravljeni in vesele praznike vam želi

Vaš
Pepe Lež'nga

NAGRADNI QUIZ - 4

Skrbimo za varnost prometa v naseljih

Se v naslednji številki bomo objavili tri vprašanja iz prometnih predpisov in potem bo konec našega nagradnega quiza SKRBIMO ZA VARNOST V PROMETU. Upamo, da ste na

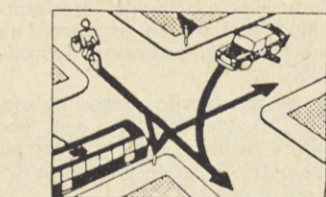
Komisija za vzgojo in varnost prometa v našem podjetju si po svojih močeh prizadeva zmanjševati ter omejevati prometne nezgode. Zato povsod, kjer koli je to mogoče, opozarja člane kolektiva na vzroke za take primere in tudi na posledice, ki so največkrat hude in močno boleče. To dokazuje tudi v letu 1964 kar 527 primerov odvzetega voziškega dovoljenja prometnim prestopnikom, 25 potrdil za vožnjo z mopedom in celo 1.816 mandatnih kazni z denarnim zneskom 1.176.500 dinarjev!

IZREŽII

In sedaj spet k vprašanjem! Predno odgovorite nanja, dobro premislite, kaj je pravilno. Odgovarjajte točno in čitljivo, da kasneje ne bo neprijetnosti!

1. VPRAŠANJE: Katerim štirim dolžnostim mora voznik motornega vozila zadostiti prej, predno namerava prehiteti drugo, pred njim vozeče vozilo?

ODGOVOR: .....

3. VPRAŠANJE: Katero vozilo bo peljalo skozi križišče poslednje?

ODGOVOR: .....

2. VPRAŠANJE

Kaj pomeni prometni znak na sliki? ODGOVOR: .....

PRIIMEK IN IMEK: .....

TOČEN NASLOV: .....

Razpis posojila za graditelje stanovanjskih hiš v zasebni gradnji

Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev je bilo treba zaostri kriterije za dodeljevanje posojila iz sredstev, s katerimi razpolaga stanovanjska komisija podjetja. Da bi omogočili tistim sodelavcem podjetja, ki imajo stanovanja zgrajena do tretje faze, vse litev v letošnjem letu, smo predlagali upravnemu odboru podjetja, da potrdi razpis, ki ga tukaj objavljamo.

Stanovanjska komisija pri upravnem odboru podjetja razpisuje posojilo za dograditev stanovanjskih hiš v zasebni gradnji.

Pogoji:

1. Da je stanovanjski objekt v tretji fazi gradnje ali da ima interesent za posojilo zagotovljena sredstva, ki omogočajo dograditev do te faze

2. Da je interesent član Zveze borcev in nima zadovoljivo rešenega stanovanjskega vprašanja

3. Da ima interesent, ki ne izpolnjuje prvega pogoja, neurejene

stanovanjske razmere in je dolelitev novega stanovanja nujna

Ker je prejela stanovanjska komisija do sedaj večje število prošenj za dodelitev posojila, obveščamo vse, ki so take prošnje vložili, da so sedaj te neveljavne in naj, v kolikor bodo izpolnjevali enega od postavljenih pogojev, ponovno vložijo prošnje na stanovanjsko komisijo. Vse prošnje bomo predhodno pregledali in nato tiste sodelavce, ki bodo izpolnjevali pogoje, tudi obiskali, da bi se na licu mesta prepričali o resničnosti navedb v prošnjah.

Komisijo, ki bo pregledovala stanovanjske objekte, sestavljajo Ivan Pintar kot predsednik stanovanjske komisije, Miha Berdon, član in Pavle Gantar, predsednik sindikalne podružnice. Vse, ki jih nameravamo obiskati, bomo o tem pravočasno pisмено obvestili.

STANOVANJSKA KOMISIJA PRI UPRAVNEM ODBORU